

Posudek diplomové práce *Kam se poděla dělnická třída na Kladensku* Libora Šťáhlavského, Pracoviště orální historie – soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2015.

Libor Šťáhlavský předkládá k obhajobě diplomovou práci, v níž zprostředkovává pohled na kladenský region (jeho průmyslovou část) a prostřednictvím svědectví pamětníků se snaží postihnout proměnu Kladenska od druhé poloviny 20. století do současnosti. Důraz je přitom klade na období transformační, na „osud“ dělnické třídy, jak ostatně uvádí i název práce.

Navzdory časovému vymezení, teoretická část práce nepostihuje (ani v základních rysech) historický kontext vývoje dané oblasti. V empirické části pak autor v krátkosti pojednává o době polistopadové (podkapitola Kladensko po roce 1989). A poněkud neorganickým způsobem minulost zmiňuje ve dvou podkapitolách (Politická rivalita a milníky „velkých dějin“; Jak to vidí dnes), kde jsou reflektovány vzpomínky na období pražského jara. Absenci historického rámce považuji za nedostatek diplomové práce.

O to víc se v teoretické části diplomant soustředí na prezentaci sekundární literatury a pramenů k tématu a dále především na část metodologickou, jež se týká využití metody orální historie. V přehledu literatury ke zkoumanému tématu diplomant zmiňuje velké množství relevantních titulů, od textů odborných, přes knihy týkající se regionální historie a knihy vzpomínkové až po díla umělecké literatury. Bohužel chybí kritické uchopení této literatury a reflexe její využitelnosti pro empirickou část práce. Ještě větší škoda (ale i nedostatek práce) je skutečnost, že literatura není dále v textu nijak reflektována. Dovedu si představit například velmi pěkné propojení podkapitoly Provoz na dolech očima pamětníků s některým z titulů vzpomínkové literatury.

Rozsáhlá a pěkně zpracovaná je část metodologie, kde se diplomant soustředí na teoretické i praktické aspekty využití metody orální historie. I proto, že orálněhistorické rozhovory tvoří stěžejní část pramenné základny výzkumu. Práci po obsahové (a literární) stránce obohacují medailonky sedmi narátorů a jedné narátorky, které jsou uvedeny v příloze. Přesto bych pro lepší porozumění empirické části práce doporučila v rámci metodologie stručně představit vzorek narátorů (věk, pracovní zařazení, doba působení v Poldi či v jiném provozu atd.).

Schopnost pracovat metodicky diplomant prokázal při analýze rozhovorů, pro niž zvolil metodu otevřeného kódování a definoval devět širokých tematických okruhů, které se staly základem interpretační práce (str. 24). Ačkoliv to na první pohled není úplně zřejmé, diplomantovi se podařilo tyto okruhy zpracovat do jednotlivých interpretačních kapitol. Chybí mi pouze rozpracování tématu „ženy na dolech“. Prosím diplomanta, ať téma prezentuje v rámci obhajoby.

Pro empirickou část práce dále diplomant definoval dvě hlavní hypotézy (str. 26).

H1: Specifičnost tohoto regionu s obdobím nutně markantní nezaměstnanosti a s tím spojené rekvalifikace vytváří vhodné podmínky pro úspěch politické levice.

H2: Vlivem propagandy spojené s celkově nižší úrovní vzdělanosti většina obyvatel tohoto regionu nechápe ukončení zdejší průmyslové činnosti jako důsledek globálního vývoje, ale

pouze jako regionální „křivdu“. Vzhledem k tomu, že hlavní téma práce specifikuje její název „Kam se poděla dělnická třída na Kladensku“ (alespoň tak to chápu), chybí mi zde provázanost hypotéz s hlavní otázkou, a to především u hypotézy č. 1.

Postrádám také jakékoli propojení teoretické a empirické části. Při čtení části teoretické, kde diplomant prokazuje znalost nejrůznějších teorií a konceptů (dělnická mentalita, teorie vazby, koncept stereotypů), jsem se těšila na provázanost konceptů s interpretacemi rozhovorů. Moment očekávání zde však následuje moment zklamání – k propojení nedochází.

V závěru práce diplomant nabízí určitou odpověď na otázku po osudu dělnické třídy – ve formě přesunu do terciární sféry, „jak ostatně dokládají i statistické údaje“ (str. 86, statistické údaje nejsou citovány). S tímto závěrem se ztotožňuji, ale chybí mi jeho reflexe napříč rozhovory (i absence tohoto tématu v rozhovorech může být významotvorná).

Pokud jde o formální stránku textu, mám několik výhrad: 1) rozsáhlé citace z rozhovorů, které pak interpretační část proměňují v text popisný (str. 37 skoro celá strana, str. 38 celá strana; str. 40, 46, 53 stejný problém); 2) na některých místech diplomant nedodržel konzistentní formátování textu (např. mezi stranami 37 a 38); 3) komplikovaný jazyk, který ztěžuje porozumění textu (např. na str. 12 „žádný z nich neprojevil neochotu k požadavku vyprávění“; není výrazem nedostatečné erudice napsat „žádný narátor rozhovor neodmítl“, právě naopak).

V rámci obhajoby bych diplomanta požádala, aby reflektoval svoji pozicionalitu v rámci výzkumu (jeden narátor byl jeho otec, další byl známý, ostatní byli „cizí“ lidé), výhody a nevýhody práce s rodinným příslušníkem atd. Jak diplomant uvádí, jeden z narátorů (pan Neumann) napsal o své práci vzpomínkovou knihu „Ocelárna má středisková“ a vydal ji vlastním nákladem. Ráda bych, aby při obhajobě diplomant reflektoval tuto knihu ve vztahu k rozhovoru (shodné myšlenky, rozpory, tematické okruhy atd.) i ke zkoumanému tématu.

Práci hodnotím známkou 2 za předpokladu výborné obhajoby.

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká

1. 6. 2015